

Akinek inge, felveszi

Irta: Undi Imre

Az inganyag kint fekszik a kirakatban. Egy része a papirtéglányra fölcsvarva, a többi elomlón, hatásos és lágy türemlésekkel, hogy megmutassa a kelme redőzetét is.

Hetek óta ismerkedtem az inganyaggal, mivel utam gyakorta vitt el előtte és ha már közeledtem feléje, az egyéb más portékák hivalkodó kelletése közül mint régi ismerőst üdvözöltem. Szürke volt a kedves, ezüstszürke, kissé fényes sávokkal, igazán olyan volt, ami megmozdítja a fantáziát, hogy milyen nyakkendőt kössön a hegyébe az ember. Már kezdettől fogva egy mélybordó élt ilyen elképzelésben, bár egy katángszínű pettyes is szóba jött a vele való vonatkozásban.

A minap valami érthetetlenül természetesen nem haladtam túl a kirakaton, ellenben lenyomtam a bolt küncsét, azzal az érett vágygal, hogy megépittem a szürke ingálmot, kedvelt bordó nyakkendőm leendő hátterét.

Ilyenkor a boltba úgy lép be az ember, mint egy gót császár.

Könnyedén, emelt fővel, az én rugóimnak lágy ringásával.

Utóljára három éve voltam hasonló üzemből, amikor is néhány szöcskeegyniség ugrott felénk és ezek nyomán a nehézmosságú csupa készség tulajdonos következett el, mint a legnagyobb szerencsével megfizetett mameluk.

A jelen esetben már ott állt a tulajdonos és nézett.

Csend volt, ő nézett a csendben és valamelyik deszkapultban egy szu csendesen kalkulált.

Mondok:

— Néhány inget szeretnék, izé.

A tulajdonos mögém nézett, a kassza felé és így szólt:

— Évi, kettő jár.

Miután többet nem jegyzett meg, sőt teljesen átadta magát a csöndességnek, fél fordulattal a kassza felé sandítottunk, ahol egy hölgy csoportosított papírbankókat.

Elgondolkoztam:

— Érdekes nő. Kellemes, szőke haja van és Évikének hívják.

A feszült hangulatban újra kellett kezdeni a dolgot:

— Néhány ingrendelésről lenne szó...

— Nem néhány — mondta a tulajdonos, a kassza felé jelezve unalmát — csupán kettő jár, évente.

Ahá, évente. Évi? Dehogyan. Évente.

— No jó.

A szürke álomanyagot szerettem volna közelebről látni a kirakattól. Nem kellemes ilyen munkát adni, hogy beszédjék azt az elomló kelmet, de erre nem is került sor. Egy vaskos nyaláb már bent volt belőle a pulton.

A kirakativeg mögötti megcsodálás és a kézzelfogható valóság között csinos különbség volt. Ott duplán és nehéz fényvel omlott el az anyag, itt olyan volt, mint egy terebélyes, csikozott cigarettapapír.

A tulajdonos az ollóval játszott és annyit szólt:

— De müroston.

A kasszában nyilván a fémpénzeket csoportosította az ismeretlennevű Évike, mert csörömpölt a márványpulton.

— Hát jó. Azaz...

— De csak három hét múlva lehet kész.

— Nem lesz?

— Lehet, hogy lesz.

Csönd.

— Talán nézhetnék valami más anyagot?

— Itt van. Kélcuvennégy, hatvan.

A tulajdonos a másik lábára állt, mintha azt akarta volna jelezni, hogy irántunk való szíveségből áll a világűrben.

A jobb anyagok mintája nagyon bizsergő volt. A színik se valami kellemes, de végtére a cigarettapapíring nem túl előnyös.

A tulajdonos keze császári leereszkedéssel csipett bele egy zöldeslila lebernyegbe:

— Talán ezt?

— Talán.

Most mi maradtunk csöndben. Sajnos, a kassza felől is némaság válaszolt és az

egész boltban a valhallai nesztelenség komor hangulata feszült.

— Akkor mértéket veszünk. A nyak kioldandó.

Kioldottuk. A pulton volt egy vastag, lila anyag is. Kellemesen pocsk mintázatú, de miután a kutyának se kell ilyen, békebeli.

Ezt néztük, amíg a tulajdonos dolgozott a centiméterrel.

Ugy mondta hangosan a méretadatot, mint a leghátsó gályarab a vezényszót:

— 43...

— 43 — irt és válaszolt a kassza.

— 37...

— 37.

— 60...

— Miskolc — gondoltam kínos derűvel. De a tihanyi kasszahölgy válaszolt:

— 60.

Rövidesen készen voltunk. A nyakát

begomboltuk, legalább is ellenzésre nem talált a művelet.

— Előleg?

Ah, persze, előleget is adunk. Ellenben nem lenne jobb az a borzalomlila?

— Kérem, abból a lilából is lehetne?

— Lehet.

Egy babszemnyit le is csipett az olló a lilából. Az olló két borsónagyságúra vágta ketté a mintát. Egyik fele a rendeléshez került, a másikat ideadták az elismervénnyel együtt. Hogy ne legyen muri a dolgoból. Van vevő, aki azt mondja, hogy én nem is ebből rendeltem...

Aztán kimentünk.

Kimehettünk.

Kint elfordítottuk fejünket az elomló, szürke, kedvenc anyagtól. Lehet, hogy otthon, csuklott is egyet a bordó nyakkendőnk.

És az ám, a cédulát, amit kaptunk, jó lesz jól eltenni a tárcába. De el ám. Amint eltettem és közben futó pillantásom ráesett, egy aláhúzott szó ütötte meg a szememet. Közvetlenül a pocsklila kis mintapacni mellett.

Ez: Müroston.

Igy dolgozik a „lélekgondozó” intézet

Modern célkitűzésű és beláthatatlan jövőjű intézmény nyílt meg Budapesten 1942 szeptemberében: a főváros idegbeteg gondozó intézete. Az intézmény kezdeti visszanyúltnak az első világháború utáni évekbe, mikor is a változott idők olyan orvosszerv megerősítését tették szükségessé, mely arra hivatott, hogy az elmegyógyintézetekből elbocsátott betegek további sorsát figyelemmel kísérje.

Az intézmény jelenleg négy rendelésben, egy igazgató-őorvos vezetésével, három orvos és hat gondozónővér segítségével működik.

Felkeresztük az idegbeteg gondozó intézet vezetőjét, hogy megkérdezzük, mi adott indítékot a fővárosban elmebetegügyi felügyelő munkát végző intézmény felállítására és mi-ben áll az intézet munkája.

Megtudjuk, hogy az elmegyógyi kontrollmunkára két körülmény is okot szolgáltatott. Részint a modern gyógymódok, amelyek bizonyos elmebeteg kezdeti stádiumában olyan gyakori javulást vagy esetleg gyógyulást idéztek elő, hogy ennek következtében sok elbocsátott beteg térhetett vissza az életbe. Másrészt az elmebeteg olyan természetűek, hogy a betegség folyamán hosszú korszakok fordulnak elő, amelyek nem tesznek a beteg számára zárt elmegyógyintézeti kezelést szükségessé. A régi gyakorlatnak, mely a beteget ilyen időszakokban is zártintézetben tartotta, az volt a hátránya a beteg szempontjából, hogy az elvesztette a legnagyobb gyógyító vagy legalább is karbantartó faktort: a munkát és a külvilággal való kapcsolatot, másrészt súlyos anyagi terheket rótt az államra, a magánosokra, s elvette a helyet arra pillanatnyilag jobban rászorulóknak. Manapság az ilyen betegeket szabadságolják.

Ezek miatt az anyagi okok miatt, s az állami intézetek túlszűfoltóságára való tekintettel a gondozó teljesíti a kválasztó szerv feladatát, amennyiben gondosan mérlegli a zártintézetbe való beutalások szükségességét. Ha a beteg állapota megengedi, ambuláns kezelésben részesítik. Így sok esetben feleslegessé válik a betegek zárt elmegyógyintézeti elhelyezése. Viszont ezek a betegek állandó ellenőrzésre szorulnak, mert csak ezúton lehetséges még idejében való visszautalásuk az intézetbe, mielőtt állapotuk veszélyessé válna. A gondozó feladata az állami elmegyógyintézetekből elbocsátott betegek ellenőrzése, további kezelése és gondozásba vétele. Az ellenőrzés módjai: a beteg bizonyos időközönként kötelezően tett jelentkezése vagy hozzátartozói által való behozatala, esetleg írásban való beidézése. Sikertelen idézés esetén a gondozónővér a lakásán látogatja meg a beteget vagy szükség esetén az orvos is kiszáll a lakásra.

A gondozóban történő kezelés kizárólag szegény járó betegekre szorítkozik, akik kellő szakorvosi kezeléssel saját költségükön nem tudnának gondoskodni. A kezelés részben gyógyszeres, másrészt pszichoterápiás (lelki gyógykezelés, a betegekkel kellő módon való foglalkozás), végül tanácsadás formájában történik. A tanácsadás (melyet nem a betegnek, hanem hozzátartozójának adnak) kiterjed az életmód irányítására, előírja a munkabeosztást, pihenést. Utbaigazítást ad a foglalkoztatási terápia nézve, melynek keretébe a munka és a szórakozás tartozik s mindkettő célja elterelni a figyelmet a beteg állapotáról és megtartani a kapcsolatot a társadalommal. A tanácsok mineműségére az ápolat egyén és a megadott körülmények a döntők.

A gondozó foglalkozik az elbocsátott elme- és idegbetegek szociális gondozásával is, állást, munkalehetőséget szerez nekik, vagy pénzügyi, ruhával, élelmiszerekkel, gyógyszerrel támogatja őket. A tanácsadás és szociális gondozás inkább a gondozónővérek munkaköre, akik a gondozóintézeti munkával kapcsolatban felkeresik a gondozottakat lakásukon és munkahelyükön, megfelelő díszkrét formában, nehogy ezáltal a gondozott szociális vagy társadalmi sérelem érje.

A családlátogatások útján éri el a legnagyobb eredményeit a gondozó megelőző munkája: a még nem kifejezetten elmebeteg, az arra gyanusak, vagy hajlamosak felkutatása és megvédése útján, alkoholistáknak, morfinistáknak elvonó intézetbe való irányítása révén. Mert lényeges, hogy a betegek olyan időben kerüljenek orvosi kezelésbe, mikor állapotukon még sikerrel lehet segíteni. Például a kezdődő paralízis, mely még csak idegrendszeri zavarokban nyilvánul, szakszerű kezeléssel teljesen gyógyítható, míg a kifejlődött paralízisnél már csak a betegség tovaterjedését és a korai halált lehet megakadályozni.

A családlátogatás alkalmával sokszor sikerül a gondozónővéreknek a talált feszült légkört megítélniük és tapasztalatukkal, tapasztalt közbenjárásukkal sok idegességen, szegénységen és betegségen alapuló családi háborúságot megszüntetniük, sőt családi tragédiáknak is elejét venniük. A családlátogatások már nemcsak egyoldalú tanácsadás van, hanem a keltett bizalom folytán aktív tanácsadás is! Éspedig ideges gyermekek nevelésére, pályaválasztásra, házasságra és a hozzátartozók, főleg a beteg hozzátartozókkal való bánásmódról vonatkozólag. A gondozó tevékenységének legfőbb értelmé és eredménye ebben a sikerrel végzett, gyógyítással kapcsolatos megelőző munkában van, amellyel a gondozó nélkül pusztulásra ítélt, vagy henyén színlődő életet, munkaképességét menti meg önmaguk s a közönség számára.

A gondozó gyógyító, kezelő és felügyelő munkáján kívül elsősorban szakvéleményadó, szaktanácsadási szerv hatósági orvosok részére, akik minden ideg- vagy elmebetegséggel kapcsolatos ügyben a gondozóhoz utalják a vizsgálandót és a szükséges hatósági orvosi bizonyítványt annak véleménye alapján állítják ki. Ilyen ügyek: elmebeteg zártintézeti elhelyezése, gondnokság alá helyezése vagy gondnokság alól való felmentés, munkaképesség, rokkantság elbírálása, nyugdíjazási, betegszabadságolási ügyek köztisztviselőknél, stb. Olyan esetekben megejtendő vizsgálat, midőn valakinél örökletes elme idegbetegség fennforgásának lehetőségét kell kizárni (vitézzé avatás, házassági kölcsön). Itt kapcsolódik bele a gondozó működésébe az eugenikai kérdés!

A szakvéleményt minden esetben körültekintő, gondos és hosszantartó vizsgálat alapján adja meg a gondozó. A vizsgálat módja mindig az adott esettől függ, s aszerint folyik le, amint azt az előforduló gyakorlati probléma megköveteli.

A gondozóban végzett munka idővel a tudomány számára is hozzáférhető lesz, amennyiben a gondozóban az esetekről tudományos feldolgozás számára is alkalmas, szakszerű feljegyzéseket készítenek. Így az elmebetegügyi statisztika is bővül majd és egy újabb szemponttal gazdagodik, amennyiben az elbo-

csátott betegek további sorsának ellenőrzése is lehetségessé válik.

Másrészt a kiterjesztendő munka által örökléstudományi szempontok is előtérbe jutnak majd. Így idővel lehetővé válik a családlátogatás kiterjedtebb alkalmazása, ami nemcsak elméleti szempontból szolgálatot érdekes tudományos anyagot, hanem gyakorlatilag is lehetőséget nyújt az eugenikai elvek megvalósítására. És ezáltal az elme- és idegbetegségek bizonyos fajtáinak megelőzésére, illetőleg számuknak csökkentésére.

Károlyi Amy

Az idők jele

Egy anghai városházán, Míg volt homály borult az égre, Az ott löttyöt szorjéztáslót Ismeretlen tettes... letépte.

A híres brit hidegvér nyilván Szintén fogytán van, mint más bármi, Ha már a derék angolok a ...Vörös posztót sem bírják látni!

Ágnes asszony ma

Ágnes asszony a patakban Fehér lepedőjét mossa, Foltos leplet, szakadt leplet A futó hab elkapdossa, Oh, irgalom atyja, ne hagyj el...

Odagyül az utcanépség: — Mit mos kelmed hajnal óta? S ugyan vajjon meddig mos még, Hisz már lyukasra sulykóta? Oh, irgalom atyja, ne hagyj el...

Összefutnak az asszonyok: — Ágnes asszony, hol a férjed? A kertek alatt sompolyog, Még majd a kocsmába téved! Oh, irgalom atyja, ne hagyj el!

Ágnes sulyka nagyot csaitant, Ugy felelt vad-keményen: — Elküldtem, hogy hozzon szappant S nélküle haza ne térjen! Oh, irgalom atyja, ne hagyj el...

S jó a reggel... Népsereggel Tér meg Ágnes asszony férje, S körülötte irigyekkel, Aján boldog sóhajlás kel: — Itt a szappan lelkem, nézze! Oh, irgalom atyja, ne hagyj el!

Az egyetlen bökkenő

Mily előzékeny a portugál posta, Ilyet se vállal sehál senki más: Csak számokat kell sürgönyözni s ebből Üzenet lesz, vagy akár vallomás.

Páratlan ötlet, ha páros a szám is, Csak annak vajjon mi a módszere S hogy oldják meg a kérdést, hogy egy úrné ...Szám-talan hölgynek üzen egyszerrel!

A kultura felé

Ismét egy lépéssel közelebb Vonszolja Szialin a szovjetet A kultúrneké táborához, Kiket egyébiránt úgy ütözo. Mint halljuk: a követ- s futárhad Gyönyörű szép egyenruhát kap S ha nem is láttuk még a mintát, Ismerjük Szialin elvtárs csinját...

Elképzelésünk: fenn a nyakban Selyemzsinór, rőt árnyalatban, A kabátban, a kihajtóra Disznek egy-egy kis... akasztója, Sarlófazon a nadrágszárak, Kalap helyére... kalapács jut S mindennek tetejébe telen Mind... báránybörbe bujnák szépen. Bényi Kálmán

TERE-FERE

A világ legöregebb agomája egy svédországi múzeum akváriumában él és most töltötte be életének 83-ik esztendőjét. A svéd lapok örömmel hozzák olvasóik tudomására, hogy kedvencük, „aci” meg talán dédapáikat is szórakoztatta, a legjobb egészségnek örvend. Sőt véségre primadonna allűrököt vesz fel, amennyiben, ha látogatói nem csodálják eléggé fürge siklásait és csavarodásait, megsértődik és akváriuma legsötétebb sarkába húzódva duzzog. Ha azonban láthatóan sikere van, nem lehet vele bírni, örömeiben még az evésről is megfeledkezik.

A svájci csokoládégyárak jelenleg is a békebeli mindenség csokoládékat kínálnak eladásra. Minden személy hetenként száz gram tiszta csokoládéra tarthat igényt, amely megfelel 100 pontnak. Ha már most valaki talarékoskodni akar a pontjaival, nem kell mást tennie, mint figyelemmel kísérni az újságok közlését. A gyárak különféle keverésű töltelékkel készítik a színes csokoládét, s a pontszámokat és az árat nagy, rajzos hirdeteikben rendszeresen közlik a közönséggel. Aki jól osztja be pontjait, az a százpontos szelvény ellenében hetenként egy negyedkiló finom töltött csokoládét is vásárolhat.

Vasesztergályos- és lakatos-tanoncokat vesz fel

A felvétel feltételei a következők: 1. Be nem töltött 16-ik életév. 2. A középiskola IV. osztályának vagy az elemi iskola VIII. osztályának sikeres elvégzése. 3. A tanoncoktatás három évig tart. 4. A tanoncidő alatt az oktatási költségeket a vállalat viseli. 5. A tanoncoráber a szolgálat megkezdésekor 12 fillér, amely szorgalom és rátermettség szerint fél-évenként emelkedik. Az órabérez a rendeltetieg előirt pótlék kerül kifizetésére. 6. A jelentkezőknek a születési anyakönyvi kivonattal, az újmoltási, az iskolai, valamint hatósági orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket a Mávag Győri Gyártelep, Győr 8 címre legkésőbb f. é. július 15-ig postán kell beküldeni. 7. A személyes jelentkezés napjáról a jelentkezők írásban kapnak értesítést.